

02/05/2022
א'/אייר/תשפ"ב

חיות שירות במוסדות בריאות

מבוא

בהתאם להוראות סעיף 19(ב) לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998, עד למועד כניסתו לתוקף של התאמות נגישות לשירותי בריאות לפי תקנות ייעודיות למערכת הבריאות שיוקמו על ידי שר הבריאות, יחולו על מערכת הבריאות מספר הסדרי נגישות מתוך תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג-2013. ההסדרים המוחלים על מערכת הבריאות, לרבות ההתאמות בין ההסדר הכללי לבין ההסדר שיחול במערכת הבריאות, מפורטים בתוספת השישית לחוק. בין שאר ההוראות המופיעות בתוספת השישית נכללת הוראה המחייבת את **נותני השירות במוסדות בריאות לאפשר לאדם עם מוגבלות להשתמש בשירות תוך הסתייעות בחיית שירות בהתאם להוראות תקנה 10 לתקנות.**

כמפורט בתוספת השישית, ניתנה סמכות למנכ"ל משרד הבריאות להחריג מקומות שבהם לא תחול החובה לאפשר כניסה לחיות שירות מטעמי בריאות, והמנכ"ל פרסם רשימה של מקומות שכאלה.

הנחיות אלו כוללות את תכני תקנה 10, רשימת המקומות שמנכ"ל משרד הבריאות הורה שלא תחול בהם החובה לאפשר כניסת חיית שירות, והוראות ביצוע.

תחולה

ההנחיות חלות על כל מוסדות הבריאות בהם ניתנים שירותי בריאות בהתאם לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד 1994 לרבות נותני שירותים של קופות החולים כמשמעותם בסעיף 21 לחוק ביטוח בריאות.

כניסה לתוקף של ההנחיות, בהתאם לסעיף 2 בתוספת השישית לחוק שוויון:

- הזכות להסתייע בחיית שירות במוסד בריאות – החל מיום 15/2/2022
- החובה של מוסד בריאות לספק מתקן הולם – החל מיום 15/8/2023

הוראות תקנה 10 תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג-2013

- חייב בביצוע התאמות נגישות לשירות יבצע התאמות בנוהלי השירות, הליכיו ונוהגיו, כך שאדם עם מוגבלות יוכל להשתמש בשירות הציבורי תוך הסתייעות בחיית שירות, ואולם אין הוא חייב במתן טיפול לחיית השירות או פיקוח עליה, בעת מתן שירות לאדם עם מוגבלות.
- לא הייתה חיית השירות כלב נחייה, יציג האדם עם המוגבלות לבקשת נותן השירות, תעודה או סימן המעיד על היות החיה חיית שירות.
- נאסרה על פי דין כניסת בעלי חיים למקום שניתן בו שירות, יספק החייב מיתקן הולם שתשהה בו חיית השירות במהלך מתן השירות.

02/05/2022
א/אייר/תשפ"ב

לעניין זה -

"חיית שירות" – חיה אשר אולפה באופן פרטני לבצע משימות בעבור אדם עם מוגבלות, כגון: כלב נחייה, כלב סימון (hearing dog) שאולף להתריע על השמעת צלילים לאנשים עם מוגבלות שמיעה, כלב שאולף לסייע לאנשים בספקטרום האוטיסטי או חיה אחרת אשר אולפה לספק הגנה אישית או לבצע פעולות חילוץ של אנשים עם מוגבלות או לבצע פעולות סיוע יומיומיות בעבורם

רשימת המקומות שבהם לא תחול חובה לאפשר כניסת חיית שירות¹

- א. חדר ניתוח וכל מקום ייעודי אחר בבית חולים לביצוע כירורגיה או פעולות פולשניות אחרות.
- ב. כל מקום ייעודי במרפאה לביצוע כירורגיה, צינתורים, פעולות פולשניות אחרות ודיאליזה.
- ג. מרפאות אונקולוגיות, למעט במקומות המתנה מחוץ לחדרי הטיפול במרפאות אלה.
- ד. מחלקת אשפוז או מרפאה שככלל מיועדים למתן טיפול לאנשים עם כשל חיסוני או שלרוב המטופלים במקום יש כשל חיסוני, ולמעט במקומות המתנה מחוץ לחדרי טיפול במרפאות אלה.
- ה. מחלקת אשפוז בבית חולים שמיועדת לטיפול מוגבר או טיפול נמרץ.
- ו. חדר במחלקת אשפוז, המיועד לטיפול מוגבר או טיפול נמרץ, וכל עוד מאושפז בחדר מטופל הזקוק לטיפול כאמור בלבד.
- ז. פגיה.
- ח. חדרי אשפוז בהם מאושפזים מטופלים עם כוויות.

מוסד רפואי שפועל ליישם הנחיה זו, ומתעורר ספק האם חלל מסוים במוסד שבו מתבצעת פעולה רפואית עונה לאחד מהמקומות המפורטים ברשימה שלעיל, יפעל כך:

- נקודת המוצא היא כי יש לאפשר את כניסת חיית השירות לחלל המסוים, אלא אם סבור המוסד כי קיים סיכון ישיר ומשמעותי לבריאות האדם, הציבור או הצוות הרפואי.
 - המוסד יבחן אפשרות לשינוי סביר באופן מתן השירות הרפואי לאותו אדם המסתייע בחיית השירות, כך שהפעולה תתבצע בצורה שונה באותו חלל או בחלל אחר בנוכחות חיית השירות.
 - כל עוד ביצוע הפעולה הרפואית בנוכחות חיית השירות לא מהווה סיכון ישיר ומשמעותי לבריאות האדם, הציבור או הצוות הרפואי - יש לאפשר את ביצועה הפעולה בנוכחות החייה.
 - בכל מקרה של אשפוז אדם עם מוגבלות המסתייע בחיית שירות יש להעדיף, ככל שניתן, אשפוז בחדר עם מיטה אחת.
 - לגבי אותם מקומות במוסד בריאות, לגביהם מתעורר ספק אם הם נכללים ברשימה שלעיל, יש להפעיל שיקול דעת מקצועי, באישור מנהל המוסד או מי מטעמו.
- יובהר כי גם על פי ה- CDC (המרכז האמריקאי לבקרת מחלות ומניעתן) הגישה הבסיסית היא לאפשר כניסה לחיית שירות, למעט מקומות שבהם הימצאות החיה עלולה לסכן או לגרום להפרעה בריאותית ישירה למטופלים או אחרים.

¹ רשימת המקומות שמנכ"ל משרד הבריאות הורה שלא תחול בהם החובה לאפשר כניסת חיית שירות, לאחר שנועץ בנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ופורסמו ביום 15/2/2022.

02/05/2022
א'/אייר/תשפ"ב

הנחיות עבודה

כללי

כניסה של חיית שירות תתאפשר בכל מקום בו ניתן שירות רפואי למעט במקומות אשר מנכ"ל משרד הבריאות הורה שלא תחול בהם החובה לאפשר כניסתן בשל סיכון ישיר ומשמעותי לבריאות (כפי שפורט לעיל).

יש להבהיר כי כניסה עם חיית שירות תתאפשר כאמור לא רק במקרה שחיית השירות היא של מטופל, אלא גם במקרה שמדובר במי שבא כמבקר או מלווה של מטופל (לרבות מבקר או מלווה כאמור שהוא אומן או מאמן של כלב נחיה לעיוורים).

זיהוי חיית שירות

- 1) כלב נחיה לעיוור לא חייב בהצגת תעודה. כלב נחיה מסומן ובדרך כלל מצויד בתעודה מטעם מרכז או בית ספר לכלבי נחיה.
 - 2) לחיית שירות אחרת (שאינה כלב נחיה), יציג האדם עם המוגבלות לבקשת נותן השירות, תעודה או סימון המעיד על היות החיה חיית שירות.
- דוגמא לתעודה או סימון ניתן לראות בנספח א'.

שהות חיית השירות במוסד

אדם עם מוגבלות, שמגיע לקבל שירות במוסד רפואי עם חיית שירות, זכאי לשהות עם החיה בכל מקום בו הוא נמצא במוסד, לרבות בעת ביצוע בדיקה, קבלת טיפול, או במהלך אשפוז (למעט במקומות שאין חובה לאפשר את כניסת החיה כמפורט לעיל).

במידה ולצוות המוסד יש ספק אם ניתן לתת מענה ראוי לצרכי חיית השירות בעת השהות של האדם במוסד, יש לעדכן את בעל החיה, עד כמה שניתן מראש, לגבי הסידורים הניתנים במקום ולהעלות בפניו את חששותיהם. יודגש שההחלטה הסופית האם החיה תשהה עם האדם במוסד למרות החששות, היא בידי האדם בלבד!

מקום שנאסרה כניסת חיית השירות בהתאם למפורט לעיל, יש להעמיד מתקן הולם שבו תשהה חיית השירות במהלך מתן השירות. במידה והטיפול מתמשך או צפוי להתמשך מעבר לזמן שבו סביר להשאיר את חיית השירות במתקן (בשל הצורך לטפל בחיית השירות, להאכילה וכו') יש להיוועץ עם בעל החיה לגבי האפשרויות לטיפול בה, לפי סדר עדיפות:

- 1) **עדיפות ראשונה:** יצירת קשר עם בן משפחה או מלווה שיאסוף את חיית השירות.
 - 2) **עדיפות שניה:** יצירת קשר עם בית הספר ממנו הגיעה החיה ו/או המטפל באדם ובחיה על מנת שהחיה תעבור להשגחתם.
- דוגמא, לפרטי התקשרות של בתי ספר לאימון כלבי נחיה ראה נספח ג'.

במקרים בהם מגיע אדם עם מוגבלות המסתייע בחיית שירות לקבלת טיפול חירום (חדר מיון, מלר"ד וכו') ויש חשש שיצטרך לשהות בבית החולים מעבר למספר שעות, יש לנהוג בהתאם להנחיות הנ"ל.

הטיפול בחיית שירות

בהתאם לתקנות השירות (תקנה 10) המוסד איננו חייב במתן טיפול לחיית השירות או פיקוח עליה, בעת מתן שירות לאדם עם מוגבלות. עם זאת, חייב המוסד לספק מיתקן הולם בו תשהה חיית השירות במהלך מתן השירות, במקרה בו חל איסור כניסת חיות שירות למקום שניתן בו השירות; על מתקן זה יחולו הנחיות הבאות:

- 1) המתקן ימוקם בתוך או בסמוך למקום במוסד הרפואי ויכול להיות אזור שמיועד באופן קבוע או זמני למטרה זו, ובלבד שהולם לשהיית החיה במקום ועומד במפורט בפרק זה.
- 2) המתקן או מקום הימצאות חיית השירות יהיה קרוב עד כמה שניתן למקום קבלת השרות בתוך בית החולים או המרפאה, תוך התחשבות בכלל מקבלי השירות.
- 3) המתקן חייב לאפשר ריתום החיה ותנאים הולמים לשהייתה, כולל גישה למים; יש לתת תשומת לב למיקום המתקן – למשל רחוק מהמולת אנשים או לא בסמוך למקום שבו יש תנועה ערה של אנשים.
- 4) בעל החיה אחראי לאפשר לחיה להתפנות בעת המתנה לתור, ואם נודע לו שהבדיקה עלולה לקחת כמה שעות ואינו יכול להכניס את החיה למקום הבדיקה, עליו לאפשר לה להתפנות לפני השארתה מחוץ למקום.
- 5) במהלך שהות החיה במחלקה/מרפאה יש לאפשר לחיה גישה למים והזדמנות לעשות את הצרכים במקום מתאים (מומלץ מחוץ למבנה) מדי כ- 4 שעות. יש לציין, כי כלב/חיית שירות עוברים הדרכה וחינוך לגבי הצרכים; וכי לבעל החיה יש ענין מובהק לטפל בחיה ומצופה ממנו להיערך לכל אלה.
- 6) מקום שהיית חיית השירות יסומן וישולט בהתאם לתקן 1918 חלק 4 המתאים גם לאנשים עם מוגבלות ראייה.

דוגמאות למיתקן הולם: מקום לרביצה עם מקום לעיגון שרשרת או כלוב הטסה של חיות, ניתן לראות בנספח ב'.

פרסום הדרכה והנחיות

- 1) כל מוסד מחויב לפרסם באתר האינטרנט, או בכל דרך פרסום אחרת של המוסד, במדור המיועד לנגישות אנשים עם מוגבלות, את רשימת המקומות המסוימים בתוך המוסד בהם אין חובה לאפשר כניסת חיית שירות. כמו כן, לציין את מקום הימצאות מתקן הולם שבו תוכל לשהות החיה, או כל סידור אחר שקבע המוסד, שיבטיח את שהיית החיה בצורה הולמת בעת שהאדם מגיע לאותו מקום מסוים.
- 2) לפרסום חשיבות רבה בכדי לאפשר לאנשים עם מוגבלות המסתייעים בחיית שירות להיערך מראש, דבר שיקל עליהם בקבלת השירות ועל המוסד הרפואי במתן השירות.
- 3) בנוסף, כל המוסד יפרסם הנחיות בעניין כניסת חיית שירות בכל נקודות הכניסה והבידוק של המוסד - בית החולים/מרפאה/מכון/מקום מתן שירות.
- 4) כל מוסד מחויב להדריך את כלל העובדים בהנחיות אלו, בדגש על צוותי האבטחה, על מנת לאפשר ביצוען כלשונם וכרוחן.
- 5) על כל מוסד להעביר את ההנחיות לגופים הפועלים מטעמו (מרפאות ומכונים פרטיים וותני השירותים) ולוודא את ביצוען.

02/05/2022
א'/אייר/תשפ"ב

נספח א'

1. דוגמאות של סימון כלבי שרות או נחייה

דוגמה של כלב שירות (כתוב על הרתמה "כלב שירות")

דוגמה של כלב נחייה, לאדם עם מוגבלות ראייה (עם רתמה וידית אחיזה)

2. דוגמאות של תעודת כלב נחייה

דוגמת אישור של המרכז הישראלי לכלבי נחיה עם תאריך וחתימה

02/05/2022
א/אייר/תשפ"ב

דוגמה של תעודה לכלב נחיה הכולל שם בעל התעודה ותעודת זהות, שם הכלב ומספר השבב

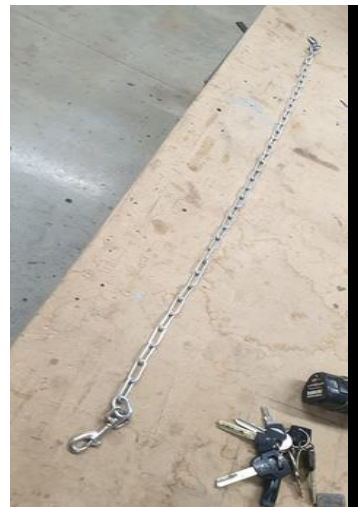
נא לאשר והגהו לכרטיס פלסטיק בגודל 86*54 מ"מ
הדפסה בצבעי פוצס משני צידי הכרטיס / דאסה בשחור בוזזית וכגב

נספח ב'

להלן מוצגות דוגמאות של פתרונות למתקן שהייה של חיות שירות במוסד בריאות

1. מקום רביצה לחיית שירות הכולל שרשרת עם עגינה לריצפה

במקום המיועד לרביצה יוכן מיתד (דיבל) ברצפה בגודל של 3-5 סמ', ובמקום קרוב (משרד או חדר אחות) תימצא שרשרת באורך של כ-80-100 סמ' עם אנקול נפתח. השרשרת תותקן על ידי איש צוות האחזקה במקום, בעת הצורך בלבד.

02/05/2022
א'/אייר/תשפ"ב

2. מתקן (כלוב) הטסה

כלוב המשמש להטסת או העברה של בעלי חיים, ישמש את ביה"ח לצורך שהייה של חיית שירות בעת מתן טיפול לאדם עם מוגבלות ההמסתייע בחיה, במקום בו אין אפשרות להכניסה.

כבי"ח או במרפאה בהם יהיה צורך ביותר ממתקן אחד, ההחלטה לגבי כמות המתקנים תתקבל ע"י הנהלת המוסד. המתקן יוחזק במקום ידוע לצוות, כך שיהיה זמין לשימוש בכל עת.

נספח ג'

פרטי התקשרות ואנשי קשר של בתי ספר ועמותות העוסקות בכלבי נחיה וחיות שירות

1. **המרכז הישראלי לכלבי נחיה**, בית עובד **טל 08-9408213**
איש קשר במקרי חירום: רפי 0507602734

ככל שיתוספו עמותות נוספות יעודכנו הנחיות אלו